

VESTITORUL

ORGAN AL EPARHIEI ROMÂNE UNITE DE ORADEA ȘI REVISTĂ DE CULTURĂ RELIGIOASĂ

Redacția și Administrația :
Parcul Ștefan cel Mare No. 8.

Apare
la 1 și la 15 a fiecărei luni

ABONAMENT:
Parohiile : . . . . . 200 Lei
Particulari : . . . . . 160 Lei
Membrii Agrului . . . . . 100 Lei

La răspântie.

Clipele pe care le trăiește în prezent omenirea sunt din cale înafară grele. Nori grei se ridică din toate părțile lumii, întunecând zarea unor zile mai senine. Barbarismul din Rusia și Mexic, stările critice din Franța și mai ales tristețele evenimente din Spania umplu de legitimă îngrijorare pe toți oamenii de bine. Tragedia spaniolă este o icoană vie a primejdiei ce amenință deopotrivă Biserica și civilizația. În una și aceeași țară oamenii nu se mai înțeleg unii pe alții, nu se cunosc și nu vor să aibă nimic comun. Războiul civil din Spania nu e un război religios ci un război pentru ori împotriva oricărei religii, pentru ori împotriva lui Dumnezeu. E vorba de a alege între Dumnezeu și ateism.

Pătrunderea comunismului în viața politică a statelor s'a făcut după planurile Internaționalei III, cu o ușeală ce nu cunoaște opriri. Tactica a variat după timp și locuri, dar obiectivul revoluționar a rămas mereu încadrat în acel program de răsturnare a oricărei ordine și de nimicire a oricărei religii, baza adevărată a ordinii, pentru înfăptuirea cărei răsturnări comunismul lucrează din răspături, fie direct, fie indirect. Faptele mai recente ne dau puțința să vedem lămurit dubla politică întrebuintată de internaționalismul sovietic în activitatea sa de pătrundere în alte țări. O atare acțiune e *directă*, când înfăptuirea progresivă a programului comunist e posibilă prin însăși legislația țării, cum este cazul în Mexic, ori printr'un amestec în afacerile interne ale ei, cum se face în prezent în Spania. E *indirectă*, când Internaționala III profită de anumite situațiuni critice, pentru a așeza organizațiile subversive sub pretextul unui pacifism și a unei solidarități proletare, ce servește ca un motiv ideal pentru contrabanda propagandei revoluționare, cum s'a făcut în conflictul italo abisinian.

Pe măsură ce metodele indirecte dau rezultate mulțumitoare, ei trec la cele directe, cari sunt adevărate amestecuri în afacerile interne ale altor țări. Așa, în Mexic, și după îndepărtarea lui Calles și a partizanilor săi, comunismul exercită o influență directă asupra celor mai importante hotărâri ale guvernului.

Prin lupte și intrigi comunismul a știut să se valideze nu numai în adunările populare de prin piețe ci și în politica guvernamentală. În prezent acțiunea Internaționalei III are în vedere: educația socialistă atee și așa zisa educație sexuală. Se caută adică smulgerea credinței în Dumnezeu din sufletul tineretului și înveninarea conștiințelor. Și acțiunea dă rezultate mulțumitoare. Iată cum s'a exprimat într'un discurs al său rostit, nu de mult, la radio, Ministrul Educației naționale din Mexic, d. Vasquez Vela: »guvernul generalului Cardenas va continua energic și hotărât opera de educație socialistă, convins că acesta este singurul mijloc de a da prolețarului mexican libertate și demnitate«. În practică, aceasta educație se face prin lupta de exterminare a religiei catolice, lucru pe care același ministru l-a declarat de altfel și pe față. Și nu e vorba de o afirmare ci de o acțiune pozitivă și intensă. La Tabasco, spre pildă, ca să cităm un singur caz, s'a cerut copiilor să ducă la școală crucile și icoanele sfinte de acasă, pentru a le distruge apoi în fața școlărilor. Ba, educatorii aceștia sacrilegi și criminali au ajuns până să impună copiilor ajun, făcându-i pe urmă să îngenuncheze în fața unui crucifix pentru a-i cere pâine, ca apoi să ajungă la concluzia că numai Cardenas poate să dea poporului pâine.

Celalalt mijloc de distrugere a conștiinței tineretului întrebuintat de comunism, este educația sexuală, propagată prin revista Ministerului Instrucțiunii publice »El Maestro Rural«. În numita revistă se susține necesitatea de a împărtăși tinerilor cunoștințe biologice asupra problemelor sexuale, cari sunt ilustrate cu chipuri obscene, discursuri scabroase și explicații practice, cari au provocat revolta și indignare generală. Cine nu vede în aceste metode mâna Moscovei care vrea să-și înfișă o sucursală stabilă între cele două Americi, ca apoi să poată mai ușor activa în noul continent?

În Spania, provocarea răsturnării ordinii și amestecul emisarilor U. R. S. S. e și mai vădit. Ziarele relatează îndeajuns despre intervenția Rusiei sovietice în evenimentele din Spania, după ce prin acțiunea

ei indirectă de mai mulți ani a reușit să ducă la declanșarea războiului civil, care de altfel corespunde așa de bine scopurilor comuniste și lozincei revoluționare a lui Lenin, lansată în Septembrie 1914 din Elveția: să transformăm războiul mondial într'un război civil începând cu Rusia. Prea puțin s'au relevat însă din partea presei atrocitățile sălbatice, ca și cari istoria nu cunoaște, săvârșite împotriva bisericii și a slujitorilor ei. Și aceasta prin o voită omisiune, fiind vorba de catolicism. Nu e cazul să le istorisim pe toate. Ajunge să pomenim numai masacrarea în grup a 150 de clerici seminariști în Barcellona, apoi a atâtor mii de preoți, călugări, călugărițe, a căror nevinovăție o recunoșteau chiar și comuniștii, incendierea bisericilor și a institutelor religioase ș. a. Toate încercări de a distruge religia și credința. Și să nu se uite că această prigoană s'a pornit împotriva bisericii când încă nu se vorbea de un război civil în Spania ci numai de o simplă răscoală militară în Maroc, deci când nimeni n'a avut încă vreme să aleagă între cele două puteri ce stau față în față. În tot cazul, evenimentele din Spania trebuie să ne facă să reflectăm adânc și serios. Ele sunt o nouă dovadă nu numai a acțiunii comunistului în alte țări, ci și scopul lor hotărât de a distruge religia și de a propaga ateismul; fără de care comunismul nu poate exista și pe care îl pune ca o condiție *sine qua non*, pentru a putea fi înțeles și profesat.

De aceea bolșevismul nu poate fi socotit numai ca o gândire, o putere, o filozofie ce duce spre o așezare cu totul nouă a lucrurilor, ci ca o »religie«, ca un cult al ateismului; nu numai ca o revoluție radicală ci ca o erezie radicală, îndreptată mai mult ca împotriva lui Dumnezeu, Ființa supremă, împotriva sentimentului religios: o nimicire a omului capabil să creadă. Pentru un credincios, creștin ori ba, a îmbrățișa bolșevismul nu înseamnă a trada o idee politică pentru alta, a părăsi o filozofie pentru a îmbrățișa alta, ci înseamnă un act de o genuină esență religioasă. Înseamnă o lepădare.

E cert, observă un bun cunoscător al lucrurilor, că omenirea înainte de a ajunge la o răspântie între capitalism și comunism, e la o răspântie între Dumnezeu și ateism. Furcile caudine pentru a trece la pretinsele cuceriri economice sunt ridicate nu deasupra moșiilor, a băncilor sau a caselor cu bani, ci deasupra altarelor. Sub un regim comunist capitalismul va mai putea reînvia. Va fi chestie de a alege între Stalin și Trozki. Dar altarele niciodată.

În fața acestei grozave răspântii noi totuși nu desnădăjduim, ci ne adunăm la umbra Crucii lui Cristos, izvorul oricărui eroism și semnul biruinții, căruia nici bolșevismul nu-i va putea sta împotriva. *Stat crux dum volbitur orbis.*

Ce valoare ar avea Unirea ?

Lumea întreagă tremură azi de frică, ca nu cumva frământările bolșevice din Rusia să fie transplantate și în alte țări. Mexico, Spania și Franța, care dacă nu încă cu totul revoltată, e cel puțin infectată de bolșevism, sunt prea triste pilde ale viitorului care ne amenință. Filozofii creștini împreună cu preoții noștri au dovedit că socialismul și mai ales degenerarea lui în comunism, nu poate fi niciodată unit cu creștinismul, și mai ales cu creștinismul perfect nemutilat, cu credința catolică.

Tendența de expansiune etnică este o însușire a caracterului rusec, fie din cauza dezvoltării istorice a națiunii rusești, situată între două părți ale celui mai mare continent, fie din cauza indemnului dat de puternicul împărat Petru cel Mare. De aceea era visul național al creștinilor ruși, în trecut, a pune crucea ortodoxă pe cupola Sfintei Sofii din Ierusalim, a stăpâni astfel Dardanelele, a avea drum liber în India și a cuceri apoi lumea întreagă. Visul era național-politic, dar tot cu gând creștinesc.

Astăzi rezistența unui anumit număr al națiunii rusești împotriva abuzurilor puterii politice ale autocrației rusești, s'a încadrat într'un sistem politico-social așa de greșit, chiar mai greșit decât autocratismul, în comunism.

Propagatorii acestei idei erau prea sinceri chiar în timpul primei revoluții a anului 1905, la care eram martor ocular, proclamând din capul locului ostila lor pornire împotriva religiei. Chiar pe atunci se vorbea la Moscova pe față despre închiderea tuturor bisericilor.

Izvorul acestei porniri era iarăși filozofia germană cu toate nuanțele sale, propagată printre tinerime cu ajutorul cărților oprite, dar înzestrate cu un farmec cu atât mai ademenitor. Filozofia aceasta nimici convingerea despre existența reală a lui Dumnezeu și lăsa religia practică, numai ca »o formă pentru popor«.

Pornind din punctul de vedere al acestei filozofii pretinșii reformatori ai Rusiei aveau terenul cel mai bine pregătit pentru bolșevismul ateist și pentru comunism.

Fără Dumnezeu nu mai există decalog. Fără Dumnezeu nu mai există legea lui scrisă pe tablele inimii, după spusele Sf. Pavel, nu mai este porunca a șaptea, nu mai este avere privată, fiecare om este stăpân absolut, deci și stăpân peste toate averile materiale, comunist.

Tendența de a stăpâni lumea prin crucea ortodoxă de pe cupola Sf. Sofii, se schimbă acum în tendința de a stăpâni lumea prin bolșevismul ateist.

Două elemente veneau aci într'un ajutor spiritului

rusesc: loja masonică, care în Franța, la începutul bolșevismului ceru pentru dânsa liberă dezvoltare, și jidanii internaționali fără credință în Dumnezeu, dar cu tradiția talmudică propagată pe față în Rusia, după dovezile profesorului Pranaitys, un cunoscut al meu.

Aceste principii cer toate pentru jidani, lasând altor oameni numai datorita sclavajului jidovesc.

Am cedit personal cartea lui Pranaitys, editată cu citate în limba evreiască și rusească.

Era deci cu totul logic și cunoscut tuturor că în fruntea revoluției prime a anului 1905 stăteau jidani, cari însă în urma eșecului revoluției au știut foarte bine să se facă nevăzuți cu pașapoarte false, pe când bieții salahori erau împușcați în Moscova ori duși în Siberia. Loja francmasonică și jidovismul internațional împreună cu tradiția istorică a națiunii rusești despre stăpânirea lumii, sunt și astăzi factorii principali și puternici ai propagării bolșevismului peste toată lumea și ai succeselor excelente dobândite în apus, în Mexico și Spania, iar mai nou și în Franța, în răsărit în Mongolia și Turchestanul chinez, acum provincie sovietică. Acești factori îndeamnă pe comuniștii ruși să înainteze curajoși mai departe. Încercările din Grecia și Belgia deocamdată n'au reușit, dar ideile comuniste s'au infiltrat în sute de mii de oameni și vor aduce roade.

Un fapt este deci de netăgăduit: lumea se află în fața unei probleme rusești prea fatală, prea primejdioasă pentru viața aceasta de pe pământ și pentru cea viitoare.

Dar ne vine un gând, frumos ideal nerealizat încă, nu irealizabil. Ce ar fi dacă Rusia ar fi unită, unită cu Sf. Scaun al lui Petru Apostolul? Cu bucurie mărturisesc că acest gând nu este al meu, dar îl păstrez ca o frumoasă amintire dela un creștin, adânc credincios și cu o vastă cultură, și acest creștin era... Român. Da, era Român; filozoful dela Miclăușeni în Moldova, Principele Gheorghe Sturdza. Vorbind cu mine despre sincera stăruință a lui Leon XIII pentru sf. Unire, repausatul Principe zise: »Dela Unire ar atârna victoria asupra socialismului rusesc«.

Vorbise astfel în anul 1896.

Bolșevismul în forma sa bizară încă nu se ivise, socialiștii agitau spiritele în Rusia numai ca nihilisți, dar fiecare om prevăzător trebuia să vadă ceva mai departe rezultatul trist al frământării socialiște, care era cu atât mai periculoasă, cu cât mintea rusească cu logica sa inexorabilă merge îndată chiar dela principii false la consecințele cele mai extreme. Prin urmare Principele Gheorghe Sturdza, ca filozof gânditor, prevăzu toată primejdia nihilismului, dar și mijlocul de a stăvili primejdia amenințătoarea — Unirea. Ea ar fi adus Rusiei o aplicare practică a enciclicei Sf. Păr. Leon XIII despre problema socială, ea ar fi înlăturat abuzurile averilor mari, ea ar fi dat claselor muncitoare o existență ușoară, plăcută.

Eram în 1905, la Petersburg, prieten cu un proprietar de 5 fabrici, fost muncitor după terminarea a 4 clase liceale.

Fiind frate cu un preot catolic aflase despre principiile lui Leon XIII și aranjase după ele fabricile sale. Lucru ciudat! Nimeni dintre muncitorii săi nu-i tăgădui dreptul de proprietate, dar toți muncitorii numeau fabrica »a lor«. Greva era necunoscută.

În timpul grevelor generale, dese pe atunci, fabricile prietenului meu nu lucrau, spre a evita orice conflict cu greviștii, dar muncitorii primeau leafa lor tocmită. Pe timpul de lucru contabilul trebuie să constate, cât de mult din câștigul săptămânal vine pe fiecare muncitor în proporție cu leafa lui. Proprietarul era simplu muncitor și avea, ca oricare, partea sa la câștig, dar mai presus de toate avea pentru sine inimile muncitorilor.

Deci sfânta Unire cu consecințele sale practice ar putea să mântuiască Rusia, să ferească lumea de năvala bolșevică și de toate pustiirile ei.

Compatriotul nostru D-I Marius Th. Carada — arătat, ce slavă ar veni României noastre, dacă la inițiativa ei și celelalte state, azi ortodoxe, ar primi sf. Unire.

România ar fi atunci într'adevăr ceea ce zice Alecsandri: »regină într'ale lumii ginte mari«, și o stea cu adevărat divină ar fi pe fruntea ei. Fiind fiica Romei, ar continua numai misiunea dată din partea dumnezeescului nostru Mântuitor apostolilor, de a învăța neamurile. Ar răspândi credința romană, ce au adus oștașii lui Traian în ținuturile Daciei. Rusia unită prin stăruința României! Oare acest gând e prea ideal?

»Rusia azi este doborâtă«, îmi zicea un arhimandrit român de bună voință, la cine să ne adresăm, dacă nu la scaunul dela Roma? Patriarhul de Tigrad este fără putere; în suflet sunt deja de mult catolic.

Deci să ne rugăm ca prin odrasla Romei în răsărit, răsăritul să fie roman.

Pe unii îi înspăimântă gândul, cum să primească adevărurile învățate de biserica catolică. Prea puțin se gândesc acei oameni la faptul, că acele învățături nu-s păreri subiective ale apusenilor, ci adevăruri descoperite de Dumnezeu și mărturisite lămurit și de sfinții Părinți ai răsăritului. Nu-i vorba aici de bunul plac al oamenilor, ci de adevăr, precum tabla de înmulțire propusă de învățător școlarilor nu e o scoritură a învățătorului, ci un adevăr obiectiv.

Ca dorința noastră, a Unirii, cu toate consecințele sale folositoare pentru timp și pentru vecinicie să se adeverească, Domnului să ne rugăm.

Păr. Felix Wiercinsky S. I.

O complectare

La împlinirea a cincizeci de ani dela moartea lui Calinic Miclescu, Arhiepiscopul Raymund Netzhammer a tipărit, în Elveția, o broșură în care istorisește, în chipul cel mai obiectiv cu putință, tot ce știe despre Mitropolitul care a dobândit recunoașterea autocefaliei Bisericii Românești și care a întemeiat în București Facultatea de Teologie. Fostul Arhiepiscop latin al Bucureștilor, crede că Fanarul nu a recunoscut autocefalia aceasta, decât de teamă că alfel Biserica Românească va rupe orice fel de relațiuni canonice cu Constantinopolul și va relua relațiunile cu Roma; se va uni, cu alte cuvinte.

Este de netăgăduit ca pentru că Ioachim IV să semneze tomosul Autocefaliei Românești, guvernul român nu s'a dat în lături de acele jertfe fără de care, cel puțin pe vremea aceea, nu se putea dobândi nimic nici dela Sublima Poartă Otomană, nici din Fanar. Foarte probabil că și Rusia Țarilor, a stărui la Patriarhie să cedeze în fața Bucureștilor. Dar atât Ambasadorul Rusiei cât și sfetnicii Patriarhului, nu au nesocotit cătuși de puțin argumentul, că dacă se desnădăduiește România, este »primejdie« că Bucureștii să ajungă la convingerea că nu mai au nimic altceva de făcut, decât a se uni.

La Patriarhie erau cunoscute tratativele lui Cuza cu Pius IX, tratative din care au rămas dovezi scrise nu numai în arhivele Vaticanului, ci și într'un dosar peste care au dat cei ce, în 1927, au contribuit la stingerea incendiului dela Palatul Regal. Știu foarte bine că Dimitrie Sturdza, cel ce a tratat cu Fanarul aplanarea conflictului dintre Biserica Română și Patriarhia Constantinopolului, spre a izbuti, a pus înaintea

Sinodalilor dela acea Patriarhie și eventualitatea unei rupei definitive cu Roma Nouă, urmate de Unire cu Roma Veche. Acest argument a cântărit foarte mult în 1872 și de sigur că și mai greu a cântărit el, în 1884.

Coalțiia care a detronat pe Cuza, cunoștea tratativele lui cu Roma. Ea s'a folosit de ele în contra lui. Tot așa și Opozițiia Unită, neconținut a strigat în contra guvernului Brătianu, pretinzând că vrea să catolicască țara, cu concursul Mitropolitului Calinic.

În întruniri publice și în Parlament, opozițiia imputa lui Calinic faptul că nu numai nu s'a opus la întemeierea în București a Arhiepiscopiei de rit latin, dar chiar o găsește de folos. Se insinua că dacă îngăduia preoților să poarte pălărie și să-și potrivească pletele, era pentru că ar fi fost înțeles cu Ion Brătianu ca, pe această cale, să apropie clerul românesc de cei de rit latin și astfel să pregătească Unirea.

Jurnalele umoristice, îl înfățișau pe Calinic în costum de prelat latin, cu o pălărie mare pe cap. »Calinic om de nimic« îi striga în versuri redactorii acelor foi umoristice, afirmând că s'ar fi vândut Papei. Ziarele opoziției îl învinuiau că avea drept secretar particular »un călugăr iezuit«. Adevărul este că acel secretar era un francez, — Corhoi spunea că era un răspopit — de care se zicea că ar fi îndemnat pe Mitropolit să dea o pastorală contra masoneriei.

Astea sunt fapte, ce au scăpat din vederea I. P. S. Raymund. Faptele acestea țin să le însemnez aci, căci sunt sigur că dacă le-ar fi cunoscut Arhiepiscopul Netzhammer, ar fi mai puțin pesimist în ce privește Unirea Românilor.

M. Theodorian-Carada.

Inființarea provinciei mitropolitane de Alba-Iulia și Făgăraș în presa periodică română.

de I. GEORGESCU

În dimineața zilei de 27. 10, după oficierea s. liturghii, cardinalul pleacă prin Cisteiu și Crăciunelul de Jos, la Blaj. În Cisteiu, rămâne uimit de sărăcia bisericii unite. Dar dacă ar fi văzut pe cea din Sânt-Imbru, zice corespondentul Gazetei, al cărei turn e rezemat cu trei bărne să nu cadă!

Aici, condeiul corespondentului prinde aripi și dă sboruri majestuoase. Fiică a Ierusalimului, exclamă el, înfrumusețează-te căci, iată, cel blând între apostoli vine în numele Domnului, ca pe alesul tău Alexandru să-l cunune cu biserica, pe aceasta să o ridice la rangul de mitropolie, supuind-o totuși, prin dragoste, bisericii-mame din Roma, în frățească unire cu toate bisericile lumii.

Bat trei ore după amiază, continuă reporterul, și

iată școlarii se înșiră dela catedrală pe ulița cea mare — astăzi Regele Ferdinand I — în frunte cu praporii, praporii aceia pe cari acum, întâia dată, se văd inscripții cu litere latine, după ei preoți, protopopi, deputați, canonici și în sfârșit, noul mitropolit, cu crucea și cu evanghelia în mână.

Ajunși la locul destinat, clopotele sună prelung, — semn că cel așteptat sosește. La sosire, cardinalul sărută crucea și evanghelia, apoi în cântarea corului, se îndreaptă cu toții spre catedrală. După câteva cuvinte de bun venit și răspuns de circumstanță, se cântă »Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu« (Te Deum) cu o melodie foarte plăcută sub conducerea profesorului Nicolae Begnescu, originar din Abrud. După ecteniile litiei, se dau binecuvântări, apoi cardi-

nalul, mitropolitul, episcopii și înalții oaspeți sunt însoțiți până la reședința mitropolitană.

A doua zi (28. 10), când se pomenește al doilea sobor dela Nichea, ținut împotriva iconoclaștilor sub Constantin Porfirogenitul și Irina, la orele 9, începe sărbătoarea înscăunării. După ce sunt aduși cu aceeași ceremonie în catedrală, unde se îmbracă în odăjdii cardinalul și mitropolitul, cel dintâiu rostește o clasică cuvântare, arătând cu dovezi dogmatice, istorice și canonice întâietatea Bisericii Romane cu care trebuie să stea în legătură de pace, de dragoste și de ascultare oricare biserică creștină. Ordonă apoi cetirea bullei papale »Ecclesiam Christi« (26. 11. 1853), relativ la înființarea mitropoliei, precum și bullele »Apostolicum ministerium« și »Ad apostolicam Sedem«, cu privire la crearea nouelor episcopii de Lugoj și de Gherla, tot de atunci, apoi bulla pentru întărirea lui Șiluluțiu în scaunul său.

După cetirea acestor documente, cardinalul intră în altar, unde dă noului titular paliul mitropolitan, îi primește obișnuitul jurământ, apoi dă binecuvântarea apostolică.

Ieșind din altar, cardinalul se așează pe amvonul din mijlocul catedralei, iar mitropolitul în scaunul său. Din acest scaun el rostește o cuvântare impresionantă, aducând cuvenitele mulțumiri împăratului, papei și cardinalului.

Canonicul Constantin Alutan spune și el o cuvântare ocazională, arătând vrednicile noului mitropolit.

Cel din urmă care ia cuvântul e râvnicul episcop al Orăzii, Vasile Erdélyi Ardéleanu, cel care ostenise mai mult pentru înființarea noii provincii. Alături de cardinalul Viale-Prelà, el găsește cele mai mișcătoare accente pentru a arăta istorica însemnătate a zilei. »Lăudat și preamărit fie Atotputernicul Dumnezeu« zice el — »care a făcut milă cu poporul său! Bucurați-vă astăzi, voi, fiii și fiicele acestei de Dumnezeu păzite provincii, în psalmi de preamărire deschideți buzele voastre, căci aceasta este ziua care a făcut-o Domnul să ne bucurăm și să ne veselim într'ansa. Păstrați adânc săpată, în inimile voastre, ziua de astăzi. Cu litere de aur scrieți pomenirea ei în cartea neamului nostru și o hărăziți urmașilor voștri din neam în neam. Și, în scurgerea nesfârșită a vremurilor, nicio clipă, fie aceasta cât de înălțătoare și luminată, sau oricât de tristă și întunecată, tărie să aibă de-a eclipsa amintirea acestei mari și preasfinte zile de astăzi!«

După această mulțumită către Cel de sus, bunul arhieru își aduce aminte și de oameni: de împăratul și de papa. În legătură cu acesta din urmă, el spune: »În biserica lui Cristos, jurisdicțiunea ierarhică purcede dela acela, care singur are toată puterea Apostolatului de pretutindenea pe pământ. Drept aceea, inimile noastre străbătute sunt de cea mai adâncă mulțumire și fiască supunere față de Preafericitul nostru Părinte Papa Pius al IX-lea, ca și față de capul văzut

al Bisericii universale ortodoxe a lui Cristos. Cu a lui autoritate apostolică, s'a înființat această provincie mitropolitană și s'a întărit constituția noastră bisericască. Marea dragoste a Preafericitului nostru Părinte către poporul românesc grăiește din bullele papale, prin cari ne-a deschis inimile și ne-a îndemnat la veșnică și neclintită alipire și supunere față de S. Scaun Apostolic dela Roma«.

Oratorul își dă bine seama că n'ar tălmăci deplin toate simțimintele de recunoștință și de mulțumită ale Românilor, dacă și-ar uita de trimisul S. Părinte, cardinalul Viale-Prelà, care din clipa dintâi s'a arătat înțelegător și binevoitor justelor aspirații românești, sprijinindu-le în raza sa de influență, iar acum, fără să caute la greutățile unui drum lung, în pragul iernii, înfruntă totul, pentru a împlini înaltul mandat pontifical.

Oratorul are cuvinte impresionante și pentru arhiepiscopul Strigonului, principele-primat al Ungariei, Ioan cardinal Scitovsky, care de bună voie renunță la orice jurisdicție și putere asupra Bisericii românești unite cu Roma.

Cuvintele din urmă sunt către noul arhiepiscop și mitropolit. Reținem câteva părți caracteristice. »Fii salutat din partea noastră — Înalt Preasfinte Stăpâne... Tu ești reazemul, Tu ești nădejdea noastră, sub a Ta neadormită grijă părintească se va sălășlui pacea mult dorită în rândurile noastre... Tuturora ne este cunoscut și știm prea bine — Înalt Preasfințite Părinte — că, din ziua de azi începând, nu numai în virtutea autorității ce Ți-o dă înălțimea și strălucirea scaunului arhipăstoresc, dar și în urma înaltelor Tale calități, ești capul și principele nostru, ești lumina și tăria noastră. Buzele Tale păzesc știința, toiagul Tău va apăra dreptatea și credința Ta ne va întări pe noi. Vieața Ta va fi povățuirea noastră, la Tine privind vom învăța ce să facem și ce să nu facem... Fericiți ne simțim îndeosebi noi, fiii Tăi sufletești, aflându-ne în măsură de a nădăjdui că, sub înțeleapta Ta arhipăstorie, credința și virtutea noastră străbună, cinstea și pacea iarăși se vor sălășlui în mijlocul popoului nostru. Când cu inimi străbătute de atâta fericire și cu ochi umezi de bucurie privim la Tine astăzi, Inalte Stăpân, zărim unirea noastră a tuturora într'o turmă și sub un păstor și, astfel, în gândul acesta, pregătindu-ne pentru vieața de veci, facă Dumnezeu-Tatăl să ajungem cu toții în lăcașurile dreptilor pe cari le-a gătit Isus Cristos, Mântuitorul lumii, celor ce-l iubesc pe dânsul. Amin.« (V. această cuvântare în traducerea românească a Prof. Const. Pavel în *Unirea*, Blaj, Numerile 37, 38, 39 și 40 din 1912).

După aceste cuvântări, urmează sf. liturghie, sub durată căreia noul episcop și mitropolit Șiluluțiu hirotonește pe întâii săi episcopi sufragani dela Lugoj și Gherla.

La această solemnitate din Blaj, e de față și principele Carol de Schwarzenberg, guvernatorul Transil-

vaniei, precum și comisarii împărătești Amadei și G. Dorgo, acesta din urmă mare sprijinitor al școlilor din acest oraș.

*

Din nenorocire, nici evenimentul acesta epocal, înființarea provinciei mitropolitane române unite, n'a putut trece fără turburare, fără sminteală. Episcopul ortodox al Sibiului, Andrei Șaguna, e supărat că mitropolitul unit Siulușiu, în pastorală sa, accentuează »lăfșirea și întărirea sf. uniri cu apostolescul Scaun al Romei, care, în toată privința, este adevărata noastră mamă trupească și sufletească, pentru că *os din oasele ei și sânge din sângele ei suntem*»; mai departe pentru că ordonă să se roage »pentru bună starea s. catolice și apostolice biserice. Pentru *toată națiunea, ca Spiritul Sfânt să o lumineze pe ea, ca să se unească sub un cap bisericesc*»; în sfârșit, pentru că poartă numele de *Alba-Iulia*.

Împotriva acestei pastorale, numitul episcop ortodox înaintează un protest din Sibiu (24. 5. 1855) la

guvernatorul țării, bunul său amic, principele C. de Schwarzenberg. El protestează împotriva denumirii noiei mitropoli de Alba-Iulia. Acest atribut, pretinde Șaguna, de drept revine bisericii sale ortodoxe. Atanasie Anghel, urzitorul unirii religioase cu Roma, a putut să facă orice, în numele său personal, nu însă în acela al bisericii »ecumenice«, »dela care el n'a avut nicio împuternicire în privința aceasta«. Șaguna și cei ce cugetă ca el uită că, înainte de unirea religioasă cu Roma, în mod șeros, nu poate fi vorba de o biserică ortodoxă, ci de una calvinistă română, apoi că cinstea și titlurile noastre nu sunt în mâinile noastre, ci în ale celor ce ni le dau sau ni le iau. — Mai protestează Șaguna împotriva »proselitismului«, urmărit de mitropolitul Siulușiu prin orânduiala de a se ruga pentru unirea tuturor Românilor sub un singur cap bisericesc, uitând că și el se roagă, la fiecare liturghie, »pentru bună starea sfințelor lui Dumnezeu biserici, și pentru unirea tuturor« și că dorința lămurită a Mântuitorului e să fim cu toții »o turmă și un păstor«.

Este judaismul comunist?

Din prilejul anului nou al evreilor, 17 Sept. crt. d-l Robert Serebrenik, prim rabinul din Luxemburg a vorbit la o întrunire despre »Judaism și bolșevism«. În acea cuvântare Szerebrenik după ce se căiește de diferitele manifestări antisemite, arată că cea mai modernă și mai sugestivă acuză împotriva evreilor »este aceea care pune pe socoteala lor toate nelegiurile bolșevismului până a face masele poporului creștinesc să creadă, nu numai că bolșevicii sunt evrei, dar că evreii sunt adevărații bolșevici și că prin urmare dânșii sunt capii comunismului sovietic.

»A fost de-ajuns să găsească câțiva bolșevici cari sunt evrei de rasă, pentru a afirma că bolșevism și judaism sunt același lucru. Adevărul e cu totul altul, spune rabinul. Nu negăm că un anumit număr neprecis de evrei în Rusia face parte din partidul comunist și că unii, pușini, din ei, ocupă slujbe directive în republica comunistă. Dar faptul că anumiți evrei se asociază bolșevismului nu ne îngăduie să deducem că judaism și bolșevism sunt același lucru. E vorbă de renunțări individuale la judaism, e vorba de convertiri individuale.

»Nu e îngăduit, nici cu cea mai mare bunăvoință, să socotim de evreu, pe un individ, ce trece la bolșevism; fiindcă acest pas nu e cu puțință fără o renunțare complectă la judaism și fără a-i tăgădui întreaga esență și toate formele; așa cum eu refuz să mai recunosc de evreu pe unul care-și schimbă religia ori se lapădă de judaism. Opinia publică însă, continuă să vorbească mereu despre evrei bolșevici, ori despre evrei cari își părăsesc religia, vrând să accentueze rasa astor fel de persoane. Dar pentru noi evreii, ju-

daismul nu se exhaustează printr'o simplă calificare de rasă. Iudaismul nu este un lucru atât de material și de simplu. Noi trebuie să protestăm cu toată energia împotriva nedreptății, care ne învinovățește de faptele rele ale acelor cari s'au deslipit cu totul de noi, trecând la bolșevism. Nu se poate sluji în aceeași vreme la doi domni. Dacă în Rusia au trecut la comunism mulți tineri evrei, n'a fost judaismul și morala sa aceea care i-a făcut bolșevici, ci mai de grab antisemitismul și cruzimile sale, care cu izgonirile sale le-a închis lor drumul la o vieață deamănă și pașnică«.

»L'Osservatore Romano« din 8 Noembrie crt. comentând această cuvântare spune: Într'adevăr trebuie remarcat că nu e vorba de »câțiva evrei«, de »un anumit număr neprecis« de evrei în rândurile revoluției comuniste sau de »pușini« cari »ocupă slujbe directive«. Nici aici lucrul nu este atât de material și de simplu. Nu se poate tăgădui că ne aflăm în fața, nu a unor pure manifestări individuale, ci în fața unui fenomen ideal ce poate dovedi o înclinare, care dacă nu e a tuturor singuraticilor nu ar fi însă străină de un sentiment și de o conștiință colectivă caracteristică.

De fapt cei doi »profeți roșii« Carol Marx și Ferdinand Lassalle, părinții socialismului și ai comunismului, erau evrei și pe urmele lor, ca o legitimă moștenire, găsim alături de Lenin, pe Troțki, Zinovief, Kamanef ș. a.; în Ungaria pe Bela Kun și pe Tibor Szamuely; în Germania pe Kurt Eisner, Rosa, Luxemburg etc. În Spania, după cum spun ziarurile, stăpânul Madridului este Heinz Neumann, fost șef al partidului comunist german, originar dintr'o bogată familie din

Berlin. Cu toate acestea, deși idea comunistă a găsit în rasa evreiască terenul său fecund, totuși nu se poate identifica bolșevismul cu iudaismul, care este și o religie, căci comunismul, din firea sa, militând pentru ateism, caută distrugerea oricărei religii, deci și a iudaismului, întrucât acesta este o religie.

Larga simpatie de care se bucură comunismul în rândurile evreilor e explicabilă prin faptul că comunismul lovește numai în capitalismul imobiliar iar nu în cel de speculă, tipic evreesc. Iar rolul lor preponderant în revoluțiile comuniste dovedește, că ideea mesianică de odinioară încă n'a dispărut și ei vreau să o înfăptuiască prin aceste răsturnări sociale, prin cari nădăjduesc să ajungă stăpânii lumii. De aceea comunismul chiar dacă nu e absolut tot una cu iudaismul, în rândurile acestuia va găsi totdeauna cel mai larg ecou.

CRONICI

— **Din Vatican.** Expoziția mondială a presei catolice, care era să se închidă în ziua de 31 Octombrie a. c., va fi deschisă până la 1 Ianuarie 1937, deoarece mereu e vizitată de un numeros public.

— **Un ordin cuminte.** Direcțiunea căilor ferate federative elvețiene a dispus ca mersul trenurilor de plăcere și excursii să fie în așa fel întocmit, încât călătorii, în Duminici și sărbători, să aibă prilej să asculte sfânta liturghie.

— **Președintele Cehoslovaciei contra „Kulturkampf-ului”.** Zilele trecute, d. Dr. Eduard Beneš, Președintele republicii Cehoslovace, a ținut la Bratislava o cuvântare, amintind între altele și convenția încheiată între Sfântul Scaun și Cehoslovacia privitoare chestia episcopilor catolice din acea țară. În decursul vorbirii sale, d-l Beneš declară între altele: »In veacul al XX-lea și într'un stat democrat, consider orice formă de luptă violentă contra religiei, orice Kulturkampf, ca un pas de înapoiere, de slăbiciune și întârziere«.

— **Un bilanț înspăimântător.** În vechea Rusie, biserica națională ortodoxă a avut 120.000 biserici. Până în prezent, mai mult de jumătate din ele au fost dărâmate, iar restul transformate în cluburi sovietice, teatre magazii, băi etc. Nelegiuirii sovietici anunță că la finele anului 1937 o să dispară și ultima biserică din împărăția lor.

— **Ordin binevenit.** Conducătorii tineretului german au dat un ordin care interzice deranjarea serviciilor divine. Conform acestui ordin se interzice categoric tuturor grupărilor hitleriste din Germania să organizeze înainte de masă exerciții, întruniri în preajma bisericii, sau trecerea în marș cu muzică în fața unei biserici. Conducătorii organizațiilor sunt răspunzători pentru executarea ordinului.

— **Rezultatul unei anchete.** Doi membri ai Academiei franceze de înalte studii, au adresat, nu de mult celorlalți membri ai ei întrebarea: »Nu-i știința în contradicție cu simțămintele religioase?« E interesant că numai unul dintre cei 72 de savanți întrebați — un fizician — a afirmat că, conform convingerii sale, știința e împotriva oricărei religii pozitive. Toți ceilalți 71, au declarat dimpotrivă, că științele exacte nu pot furniza niciun argument serios în contra religiei. Ba mai mult, unii dintre ei au accentuat într'un chip deosebit că ocuparea serioasă cu științele naturale e cel mai potrivit mijloc de a întări în om conștiința religioasă și de a-l apropia de Dumnezeu.

— **Preocupări sociale.** 13 episcopi și arhiepiscopi din Anglia împreună cu mai mulți catolici laici ai elitei engleze au semnat un memoriu adresat regelui Eduard VIII. Ei cer ca să se constituie o comisie care să studieze cari sunt cauzele că pe o parte se constată o sărăcie enormă a popoarelor iar pe cealaltă se observă o mărire extraordinară a luxului precum și o nimicire criminală a alimentelor; iar apoi să indice cele mai potrivite metode de îndreptare. În memoriu, cei consemnați mai fac următoarea reflexie: Dacă se constată mereu că în diferite țări mulți sunt muritori de foame, neavând cu ce să-și procure alimentele necesare pentru trai și, paralel cu aceasta mizerie neagră, se poate vedea aproape zilnic cum se nimicesc ori se aruncă în mare mii de tone de alimente, ca să nu se micșoreze prețul lor, nu va fi mirare dacă peste puțin timp mase compacte de lipsiți desnădăjduiți se vor arunca în brațele comunismului.

— **Mărturie curajoasă** Un exemplu mișcător de mărturie a credinței catolice s'a dat mai nou în orașul Philadelphia din America. Cu ocazia unui congres 5000 de polițiști și pompieri s'au împărțit cu sf. Taine în cea mai vastă piață a acestui oraș. 25.000 de persoane în frunte cu primarul orașului și cu președintele poliției au fost martori oculari ai acestei neobișnuite manifestări.

— **Misionare.** 1. În zilele 18—23 Oct. a. c., Păr. I. Bal, spiritualul Academiei teologice, a ținut misiuni la Beliu.

S'au împărțit 120 persoane și s'au cununat opt perechi de concubinari. Întârziati cu munca câmpului, din cauza ploilor multe, în săptămâna ss. misiunii, nimerindu-se a fi vremea mai bună, lucrau bieții oameni și noaptea, din care cauză n'au putut veni la predicele misionare în număr așa de mare.

P. Sever Lupu, harnicul administrator al parohiei dela marginile diecezei, se ostenește mult a face din împetriștata-i parohie, o parohie model, pentru cei de altă confesiune.

A ajutat la mărturisiri Păr. Petru Vancu din Bocsig.

2. La 25 Oct., orele 12, în Catedrală, s'au cununat șase perechi de Romi din Velența. Fiind cam rară cununia la Țigani, a asistat mult public curios, în special intelectuali, la această ceremonie religioasă, nespus de impresionantă. Cristos Regele (sărbătorit anul acesta în 25 Oct.) a asistat și el cu bucurie, luând sub mânia

sa regească pe acești întârziți (intre 40—70 ani), »fii colorați«. Multă oboseală l-a costat pe Părintele Bal această cununie, dar și mângâierea i-a fost mare, văzând înaintea Altarului pe cei ce petrecuseră atâta vreme nelegiuți. In după amiaza aceleiași zile, alte unsprezece perechi s'au cununat la biserica rom. cat. din Velența. Trăsurile împodobite cu crisanteme (simbol parcă al întârziatelor cununii) îi duc pe cei îmbrăcați de sărbătoare (sufletul le era și mai împodobit), la casele lor, răsar ca ciupercile în spațiul dintre șoseaua ce duce la Cluj și calea ferată. Răstignitul, pe care-l au la ei acasă din primăvară, îi privește acum cu mai puțină întristare.

3. Anul acesta credincioșii din *Sanislău și au sărbătorit hramul* cu un fast deosebit în ziua de 8 Noemvrie, invitând un părinte de la Oradea, pentru a auzi din gura unui străin cuvântul lui Dumnezeu. Biserica, ce ar putea servi de catedrală în ori și care oraș, răsuna de cântările melodioase ale poporului (nu există unul care să nu cânte la liturgie), în cinstea sfinților Arhangeli Mihail și Gavril. Predica, rostită de P. I. Bal, e ascultată cu viu interes. După masă la vecernie vorbește părintele despre datorința ce o avem noi creștinii de a ne arăta recunoșcători lui Dumnezeu pentru credința dată-ne. Le indică un mijloc practic spre acest scop, recomandat de Sf. Augustin: »Ai mântuit un suflet, și l-ai asigurat pe al tău«. Îi îndeamnă deci, să conlucre la răspândirea Împărăției lui Dumnezeu pe pământ, ajutând misiunile externe prin înscrierea lor în opera Pontificală pentru Propagarea Credinței.

P. M.

BIBLIOGRAFIE

— *Colecție de cântece bisericești* Săbăoani—Roman. Ediția VIII 1936, în 16°, pag. 162. Prețul 15 lei. Păr. Franciscan prezintă publicului într-o broșură: Sf. Liturghie (latinește) câteva zeci de cântece în cinstea Sf. Sacrament, Preasfintei Inimi, Sf. Maria, sfinților, cântece de Crăciun, Paști, la morți, formula de consfințire la Preasf. Inimă, Litanii Sf. Inimi și a Maicii Domnului. Deși scrisă pentru credincioșii de rit latin, se poate întrebuința și în biserica noastră, avându-se în vedere că multe din cântecele ce le cuprinde se pot cânta — și de fapt se și cântă — la funcțiile sacre și în procesiuni.

— *Pr. Clemente Pandrea: Un ceas cu Isus. Editura Măndstirea Bixad 1936, în 32°, pag. 45. Prețul 5 lei.* Cu bucurie se constată și în biserica unită răspândirea și practicarea adorației »prizonierului iubirei în Taina Euharistică«. Pentru ca credincioșii să fie ajutați la împlinirea acestei dorințe a sufletului lor, Păr. Pandrea a scris broșurica de mai sus pe care nu găsim cuvinte a o recomanda. Ora de adorație se împarte în rugăciunile de: închinare, mulțumită, ispășire (reparare) și cerere. Stilul și limba ușoară; e scrisă pe înțelesul tuturor. Răspândită această practică religioasă, recomandată f. mult de biserică, rezultatul va fi, că »dragostea Preasfintei Inimi a lui Isus va aprinde inimile tuturor fiilor neamului nostru și-l va face mare, nebiruit și binecuvântat în veci«.

— *Calendarul bunului creștin pe anul Domnului 1937.* Bixad. Prețul 12 Lei. Harnicii părinți de la Bixad, au editat și pentru anul Domnului 1937 cunoscutul lor calendar. Bogat în conținut, prin lectura variată, cu scop creștinesc-catolic însă, un limbaj ușor pentru popor, tipar bine îngrijit, sigur va produce mult bine. Îl recomandăm în chip special, în atențiunea preoților, pentru a-l recomanda credincioșilor noștri de cu vreme.

— *Simeon Gocan: Iată Omul*, Tip. Patria, Oradea 1936. în 8°, p. 88, prețul 25 Lei.

Autorul, preot-profesor la lic. E. Gojdu din Oradea, într-o elegantă broșură, închinată »tinerimii dornice de adevăr«, publică cuvântările pe cari D-Sa le-a ținut în Catedrala din Oradea în Paresimele din 1934. Limbajul ușor, imaginile frumoase și pildele atrăgătoare fac să fie celită cu plăcere cartea. Ea poate fi de folos și preoțimei din pastorație. Prețul moderat o face ușor accesibilă.

Cu toate că lucrarea conține cuvântări, lucruri ce se țin de domeniul oratoriei, unde este îngăduită o mai mare libertate în fraze și expresiuni, totuși ținem să remarcăm câteva fraze și expresiuni teologicește neexacte, cari pe profani i-ar putea ușor induce în greșeli pe cari autorul, credem, nu le-a intenționat. Abstrăgând dela titlul »Omul triumfal« ce nici într'un caz nu se poate atribui omului în statul original al harului, când nu avea de care lucru să triumfeze, la pag. 9, din alineatul 3 s'ar putea presupune că Dumnezeu n'ar fi creat deodată și dela început lumea văzută și nevăzută, presupunere ce ar fi în evidentă contrazicere cu definiția Conc. IV din Lateran, unde se spune că Dumnezeu »simul et ab initio temporis utramque de nihilo condidit creaturam, spiritualem et corporealem, angelicam videlicet et mundanam«. În același alineat la urmă se spune despre om că e »o ființă ruptă din dumnezeire«, frază ce nu se poate admite, fiindcă ar însemna că omul își are originea de la Dumnezeu nu prin creațiune ci prin naștere ori în alt chip, lucru, evident absurd. Nici ce privește creațiunea, expunerea ei nu este clară. Se spune anume: »Și creațiunea începu... Degetul lui Dumnezeu atinse un atom din imensa nebuloasă ce hălăduia în nemărginirile Universului«. Nebuloasa aceasta imensă exista înainte de creațiune? Din text nu se înțelege clar, când a avut loc creațiunea. A creat Dumnezeu nebuloasa, ori creațiunea a avut loc când Dumnezeu a atins un atom din acea imensă nebuloasă? Din frază s'ar părea că în cazul al doilea, ce evident ar fi o greșală să se admită. La pag. 15 se spune că trupul omului în statul original al harului »avea două însușiri minunate: nemurirea și lipsa poftei păcătoase«. Nu nemurirea o avea, ci puțința de a nu muri dacă ar fi vrut să rămână în acea stare.

Semnalăm, binevoitor, aceste greșeli, nu pentru că am presupune că autorul, preot de altfel, ar profesa astfel de învățături greșite, ci cu nădejdea și dorința ca la o nouă ediție a cărții, pe care i-o urăm de altfel, aceste fraze teologicește neexacte și primejdioase vor fi îndreptate.

— *I. C. Sbârnu: SOLIDARISMUL un nou ideal și crez social-politic al vremii.* Librăria Românească, Carei 1936, în 16°, pag. 223. Prețul 100 lei. Vom reveni.

Aviz

Calendarul Agru-lui pe anul 1937 e sub tipar și va apare în curând. Va fi cel mai ieftin calendar românesc din țară. Prețul 10 Lei. La 10 exemplare se dă unul gratuit.

Comenzile se fac pe adresa Agru-l Diecezan, Oradea, Piața Unirii 3.